

Slovenski List.

Neodvisno slovensko krščanskosocijalno glasilo.

Štev. 33.

V Ljubljani, v saboto 24. julija 1897.

Letnik II.

„Slovenski List“ izhaja vsako sredo in saboto. — **Naročnina** mu je za vse leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold. Posamične številke se prodajajo po 5 novč. — **Dopisi** pošiljajo naj se uredništvu „Slovenskega Lista“ v Ljubljani. — **Nefrankovani dopisi** se ne sprejemajo; rokopisi se ne vračajo. — **Naročnina, reklamacije in oznanila** naj se pošiljajo upravništvu „Slovenskega Lista“ v Ljubljani, Resljeva cesta štev. 5. — **Oznanila in poslanice** se računajo po ceni, navadni v Ljubljani.

Naš program in naše poslanstvo.

I.

Očita se nam mnogokaj. Na jedni strani nas sumniči „Slov. Narod“, da smo podružnica „Slovenčevega“ uredništva, da hočemo „klerikalizirati“ meščanstvo, na drugi strani pa nam predbaciva „Slovenec“, ki je menda glasilo katoliško-narodne stranke na Kranjskem, da hočemo vtihotapiti na Kranjsko „katoliški liberalizem“. Na zadnje pa pridejo še s tretjim očitanjem, češ da zasledujemo le osebne interese, da hočemo nekaternikom pomoči do politične veljave.

Dovolj očitani zgrnilo se je tedaj nad našo grešno glavo in mi čutimo dolžnost, da pojasnimo še enkrat svoje stališče možem, ki so dobre volje, možem, katerim strankarski fanatizem ni še zmedel stvarnega premisleka in sodbe.

Mi stojimo odločno na katoliško-verskem stališču. To svoje načelo izpovedali smo že ob rojstvu lista in izpovemo je zopet danes. Na tem stališču morata stati tudi obe nam nasprotujoči stranki na Kranjskem, kajti slovenski narod je skozi in skozi veren narod in z veliko skrbjo čuva in neguje to od prednikov podedovano svetinjo.

Pa ne glede samo na versko prepričanje naroda, moramo vero tudi iz političnih razlogov čuvati in negovati: kajti vera je pri priprostem človeku ves, pri razumniku pa bistveni del njegovega idealizma in npravnosti, in ako izgubi narod svoje versko čustvo, izgubi z njim duševno dobro ali posest, katero je njegovemu dejanju in nehanju dajalo zakone. Ne, državni ali drugi pisani zakoni, katerih velika masa niti ne pozna — ne dajejo v obče smeri človekovemu dejanju in nehanju, temveč le njegovo npravnstveno čuvstvovanje, ki ima svoj izvor v veri. Veliki zlo-

dejci zoper dobrobit naroda bi bili tedaj tisti, ki bi hoteli to veliko narodno dobro posredno ali neposredno izpodkopavati.

To stališče glede vere zavzemata po svojih izjavah, katere moramo smatrati za iskrene, katoliško-narodna in narodna stranka. Istina je, da se pojavljajo semtertje protiverske in celo ateistične tendence po nekaterih časnikih, o čemer govori tudi nazadnje, a zaradi teh pojavov vendar ne moremo in ne smemo sumničiti kar vseh mož, ki so stali v vrstah dosežanje narodne stranke, kot veri sovražne ali npravnost brezverce, kajti velika večina mož, ki je tvorila narodno stranko in je tudi sedaj daleč od „Slovenčevega“ tabora, je dobro verska in le zloben političen strankarsko-sebičen manever je, vsakoga, kdor se protivi „Slovenčevi“ oligarhiji, razkričati za brezverca. Tako ravnanje ni samo božjim in cerkvenim zapovedim nasprotno, ampak ono je še več, ono je posredno izpodkopavanje verskega čuvstva v narodu.

Druga točka našega programa pa je slovenstvo in z njim združena slovanska vzajemnost.

Narodnost slovenska je tudi imenitno dobro, katero smo prejeli od svojih prednikov. Slovenski jezik, narodne šege in običaji, ki so se ohranili med nami sto in stoletja, moramo čuvati pred pogubo, ki preti od tujega elementa. Da se to ne zgodi, storiti moramo vse, kar krepi moč naroda in slabi tujo premoč. Negovanje narodne naobrazbe in gospodarska narodna emancipacija so dejstva narodnega krepljenja. Navduševalne besede same, sami „živio“ pri kozarcu vina, nam bore malo pomagajo. — Čez te ide nasprotnik s posmehom na dnevni red. Tudi od vladnega sistema ne pričakujemo narodne rešitve — narodna rešitev ima svoje pogoje v nas in jedino le tako bomo rešili svoj narodni čolnič, ako razumniki dvignejo ves narod k složnemu narodnemu in gospodarskemu delu.

Da težko prestanemo brez politične podpore avstrijskih Slovanov, je umevno, kajti Slovenstvo je malo drevo, stoječe na skrajni meji dveh mogočnih jezikovnih morij, kateri je utegneta vkljub vsem naporom pogrebsti v svoje penete nenasitne valove, ako ti valovi ne razbijejo dela svoje moči ob mogočna drevesa drugih slovanskih narodov.

Naš list zastopa odločno slovensko-slovansko stališče, katero se dejstvuj v kulturni vzajemnosti vsega Slovanstva v obče in politični vzajemnosti avstrijskega Slovanstva posebej. Da pa vzamemo ost vsakemu praznemu sumničenju, naglašamo, da iščemo spasa narodnosti naši jedino le v mejah in okviru avstrijske države pod žezlom prejasne habsburške hiše, katera država naj se pravici in enakopravnosti vseh narodov primerno preustroji.

Tretja glavna točka našega programa je socijalna preosnova v smislu praktičnega krščanstva.

Socijalni preobrat vsled velikih in nebrojnih tehničnih iznajdb, vsled skrajnega izrabljanja delavske množice od menšesterskega liberalizma trka na naše duri in le politični durak ali strahopetnež ne sliši, oziroma noče slišati, vrvenja in šumenja, oznanjujočega drugo, in, nadejamo se, boljšo gospodarsko uredbo človeške družbe. — Za Slovence je ta gospodarski preobrat velikega pomena, kajti mi smo reveži, ki nemamo nič one mogočne denarne aristokracije, in ni nikakega dvoma, da nam prinese nova gospodarska doba več dobrega, kakor slabega, ako bomo umeli znamenje časa in pripravili si podstavo za pametno gospodarsko preosnovo. — Gorje nam pa, ako razumniki nimajo uprtih očíj v bodočnost, ako puste, da nas preseneči nova doba in najde nepripravljene. Nove ideje se utegnejo maščevati ne samo nad nebriznostjo prvakov, ampak tudi nad idejari narodnosti in vere.

Še je čas, da naredimo pot gospodarskim preosnovam v smislu krščanskega socijalizma

Razsvetljava ulic v Ljubljani pred 100 leti.

Kmalu se bode zalesketala po ulicah deželnega stolnega mesta Ljubljane električna luč. Nova poslopja bodo še bolj efektno, kakor ob plinu, kazala svojo krasoto in Ljubljana bode pri novi luči bela tudi po noči. Nočemo zamolčati, da je to napredek v olepšavi mesta. Vredno je, da se pri tej priliki ozremo nazaj in pogledamo, kako so stari Ljubljančani razsvetljevali svoje mesto.

Do l. 1791. so bili Ljubljančani še večji „zaspanci“, kakor so dandanes. O razsvetljavi ulic niso vedeli ničesar, ker so baje zgodaj hodili spat. Če so sploh imeli po noči še kaj opraviti na ulici, vtaknili so leščerbo v svetilnico, kadar ni sijala luna, in šli so po mestu. Taki Dijogeni se vidijo še dandanes po kmetih, ne samo po vaseh, ampak tudi po nekaterih trgih. Trg Menges se je pa pred kratkim povzdignil do razsvetljave ulic in se hoče tudi postavljati z napredkom.

V Ljubljani je sprožilo pred dobrimi 100 leti misel, da naj se razsvetljejejo po noči ulice mesta in predmestij, deželno glavarstvo. Z okrožnico z dne 10. dec. 1791. leta je pozvalo glavarstvo mestni magistrat, da naj v tej zadevi

čvrsto sodeluje. Zbral se je tedaj meščanski odbor v posvet.

Ko so se mestni očetje posvetovali, kje bi dobili potrebna denarna sredstva — kajti tudi tačas je nedostajalo drobiža v mestni blagajnici — pride naznanilo od deželnih stanov (deželnega odbora), da bode stanovska blagajnica prispevala z letnim zneskom 200 gld., dokler se ne dobi poseben zaklad za razsvetljava. Tudi c. kr. upravništvo tobačnih dohodkov je obljubilo vsako leto nekaj privreči. Nato so pa tudi trgovci začutili nagnjenje do darežljivosti in so podpisali 170 gld. letne podpore. Gostilničarji in kavanarji so pa imeli posebno usmiljenje do svojih gostov, da bi isti videli varno hoditi domov, in zato so obljubili letni znesek 357 gld.

Manjkalo je še mnogo goldinarčkov, ker je proračun za razsvetljava izkazal svoto 1360 gld. Mislili so si pa meščani: če ne moremo razsvetliti vsega mesta, pa razsvetlimo vsaj glavne ulice. A treba je bilo napraviti tudi svetilnic. Da bi te ne požrle precej vse darovane svote, je več hišnih gospodarjev velikodušno obljubilo, posoditi za razsvetljava ulic svoje domače svetilnice. Kmalu so zmerili, kam naj se svetilnice nataknejo, in dne 1. januarja 1793. leta je bilo mesto Ljubljana prvokrat razsvetljeno.

Prav gosposko se pa ni zdelo Ljubljančanom, da je bila ta svetilnica velika, ona majhna, in da je vsaka imela svojo obliko. Godrnjali so tudi natakalci olja, da pri natakanju raznih svetilnic izgubé preveč časa, in pritoževali so se meščani, da niso vsi kraji jednako močno razsvetljeni. „Nove laterne naj se napravijo za vse mesto“! — tako je šel glas od gostilne do gostilne, kjer so tudi tačas že delali velikomestno politiko, kakor dandanes. To javno mnenje je omajalo mestni magistrat, da se je odločil, napraviti čisto nove svetilnice za vse mesto. Najbolj je mestnim očetom ugajal uzorec takozvanih zvonskih svetilnic in za te se je odločila mestna večina.

Leta 1796. je razsvetljava ulic stala že 2000 gld., zasebnih doneskov za njo je pa dobilo mesto le 749 gld. Da ne pokrije Ljubljane pri tem primankljaju srednjeveška tema, ugibali so pri deželnem oblastvu in na magistratu, kje bi se našel zaklad za pokritje stroškov. Slednjič so izvrtali, da se zamore izbiti na leto iz mestne vinske naklade 1622 gld. in porabiti za razsvetljava ulic.

Da se napravi red, je sklenil mestni zbor pogodbo z bratoma Ivanom Jurijem in Josipom Grünwaldom, veljavno za 10 let, po kateri bi preskrbovala 300 svetilnic za letnih 2050 gld.

primerno prikrojenega za naše razmere, in zaje- zimo poplavo internacionalne socijalne demokra- cije, katero moramo z vso ognjevitostjo pobijati. Socijalizem, katerega oznanjuje socijalna demo- kracija, ima marsikaj pametnega, ali po svojem materijalističnem bistvu je ne samo naši veri in narodnosti naravnost opasen, on je še več, on vede v svojih konsekvencah naravnost v propad človeštva in je v svojih končnih smotrih sploh neizvedljiv. Ne dvomimo nimalo, da bi se kdaj uveljavil socijalistični zistem Marksa, Engelsa, Kautsky-ja in drugih socijalističnih pisateljev te vrste, ali on more vendar napraviti s svojimi blodnjami mnogo nesreče med človeštvom, ako bodo sicer socijalno, a drugače misleči razumniki držali križem roke ter pustili, da socijalna de- mokracija še nadalje mami nerazsodno maso.

Mi se unemamo za gospodarsko preosnovo v smislu teorije, katero oznanjajo krščanskoso- cijalni pisatelji Kettler, Vogelsang, Scheicher in d. Ne prikrivamo pa, da ni vse to, kar pišejo ti, prikladno za naše razmere, in mi si moramo marsikaj še po svoje prikrojiti, a za to pa treba dela. Med narod morajo razumniki, organizovati ga in skušati, da se zboljša njegovo bedno stanje. Časi so minuli, ko so narod vladali nekateri oligarhi, narod pa je trpal čez drn in strn za njimi. Prepričani smo do dna svoje duše, da je le takrat uspešna in koristna gospodarska orga- nizacija naroda mogoča, ako se ves narod ude- ležuje javnega, političnega dela in za to se z vso iskrenostjo potegujemo za to, da dobi celo- kupni narod glas v javnih zastopih. Unemamo se za volilno pravico, po kateri bode prišel na- rodov glas do veljave, smo tudi za to, da pridejo vsi delavni stanovi razmerno svojem številu do veljave. Vsakemu svoje, a ne vsem jednako, je naše geslo, onemu pa, ki ne dela nič, ne z ro- kami in ne z glavo, onemu sodi — prisilna de- lavnica.

To so tri glavne točke našega programa in v uresničenje teh velja naše delo.

Tega programa se oprime lahko vsak za blagor naroda vneti Slovenec od težaka do advo- kata, od kmeta do svečenika, ker odgovarja življenskim potrebam vsega Slovenstva, in nismo še izgubili upanja, da vkljub velikim, po oseb- nostih prouzročenim nasprotstvih na Kranjskem pride na podlagi tega programa do složnega uspešnega dela. Da ugradimo pot do tega cilja, je naša prva časnikarska dolžnost, da mnogo- brojne napake, ki so se vtihotapile v naše javno življenje na Slovenskem vsled politične letargije velikega dela naroda, da te napake brezobzirno razkrivamo.

O tej zadevi pa izpregovorimo prihodnjic.

Izročile so se l. 1798. Grünwaldoma vse svetil- nice s pripadajočim orodjem. Treba je bilo leto za letom več svetilnic, ker se je mesto razšir- jalo. L. 1801. jih je bilo 347 in razsvetljava je stala 2371 gld.

Dobil je pa l. 1808. svetilniški zaklad hud udarec, ko mu je bil na višje povelje prepovedan donesek iz mestne vinske naklade. Nastopno leto so že premišljevali mestni očetje, kje bi dobili denar za razsvetljava, kar pridejo Fran- cozje in vzamejo mesto Ljubljano. Pod novo vlado je izgubil svetilniški zaklad vso podporo, katero je poprej dobival pod avstrijsko vlado. V temnih septemberskih nočeh l. 1809. so tavali Francozje po temni Ljubljani. Viselo je po ulicah 340 svetilnic, a niti jedna ni gorela, ker ni bilo solda za olje. Policijski ravnatelj je pozval k sebi mestnega mēra, da naj mu pojasni uzrok teme. „Zaklada za razsvetljava nemamo“, pravi mēr, „in ker plačujemo velika vojna bremena, bode tudi težko kaj dobiti potom podpisovanja“. Glavni policijski komisarijat je nato naložil 24. hišnim posestnikom, da naj sami razsvetlujejo na svojih hišah viseče svetilnice, dokler se kaj go- tovega ne ukrene. Določilo se je potem, da naj se plačuje od vsakega stota blaga, ki gre skozi mesto, in od vsakega vedra žganja po 3 kr. v mestno blagajnico za razsvetljava ulic. Tako je leta 1811. bilo zopet mogoče prižigati 250 svetilnic.

Delavski in obrtniški shod v Solnogradu.

Dvesto krščansko-socijalnih avstrijskih de- lavskih, obrtniških in ljudskih društev priredi dne 8., 9. in 10. avgusta t. l. skupni shod v Solnogradu. Namen temu shodu, katerega se udeležé krščanski socijalisti vse države, je, posvetovati se, kako bi se dalo gmotno in du- ševno opomoči delavskemu in obrtnemu stanu. Shod se bode pečal v prvi vrsti z vprašanji, katera se dajo tudi v sedanjih razmerah izvesti z lastno močjo in dobro voljo delavcev in obrt- nikov. Tako se bode razpravljalo, kako pridobiti delavcem in obrtnikom primernih in zdravih stanovanj. Skušalo se bode zasnovati društvo za stavbo delavskih hiš. Namen tega društva bi bil, pripomoči delavcem kakor tudi obrtnikom do lastnih hiš. Na podlagi skušenj v drugih krajih in po zahtevah posameznih krajev sku- šalo bode potem to društvo vstrezati potrebi v tem oziru. Nadalje se bode na tem shodu raz- pravljalo tudi vprašanje, kako zasnovati krepke obrtniške pridobitne zadrage. Edino, kar more rešiti našega malega obrtnika so take zadrage. Posameznik si nikakor ne more pomagati na- sproti močnejšemu, recimo kapitalistu, ki izde- luje posamezne izdelke z raznimi stroji ceneje in hitreje, kakor on. V odpor kapitalizmu je treba združenih obrtniških močij, ki bi dobile svojo oporo v pridobitnih zadrugah. Dandanes mali obrtniki izdelujejo svoje izdelke deloma naravnost konsumentom, skoro še več pa pre- kupcem. Dokler ima obrtnik delo za svoje na- ročnike, toliko časa še gre; kakor hitro pa nima naročil, je prisiljen iskati prekupcev, katerim prodaja svoje izdelke mnogo pod ceno. Ko bi imeli obrtniki svoje pridobitne zadrage, potem bi v teh zadrugah prodajali lahko vse svoje iz- delke, ne pod ceno, pač pa po vrednosti. Prido- bitne zadrage bi tudi skrbele, da bi dobivali obrtniki surovi material naravnost od produ- centov. Sedaj mora obrtnik kupovati vse svoje potrebščine od trgovcev in sploh prekupcev, za- radi česar je tudi vsaka stvar dražja. Obrtne zadrage bi tudi lahko zamenjavale svoje izdelke in tako druga drugi pomagale. Iz tega je za vsa- cega mislečega obrtnika jasno, da bo shod v Solnogradu z zasnovanjem obrtnih pridobitnih zadrug mnogo koristil obrtniškem stanu. Da bi pač tudi naši obrtniki hoteli dobiti pojma o koristih, ki jim jih ponujajo take zadrage!

Shod se bode pečal tudi z vprašanjem, ka- ko zasnovati potrebnih delavskih hranilnih in posojilnih blagajnic. Dasi imamo slabe čase, vendar uči skušnja, da se da tudi tukaj mnogo koristnega storiti za delavski stan. Koliko vkljub vsi revščini zapravijo nekateri delavci svojih krvavih žuljev po gostilnah z nepotrebnim pijan-

Ko je l. 1813. Kranjska vnovič prišla pod avstrijsko vlado, so se uvedli zopet stari zakoni, kakeršni so veljali pred dunajskim mirom. Raz- svetljava mesta Ljubljane je sicer nekaj časa ostala, kakor je bilo za časa Francozov, a že l. 1814. so napravili za njo poseben poslovnik in pokritje troškov je prevzela mestna blagaj- nica. Prižigalo se je odslej po 349 svetilnic z mrakom in ugašalo ob 11. uri. Jeden paznik je skrbel, da je bila razsvetljava v redu, in pod- ložnih mu je bilo osem prižigačev.

Do l. 1821. je oskrbovalo mesto razsvet- ljava ulic v svoji režiji, nastopno leto so jo pa dali v najem, in sicer 370 svetilnic, katerih šte- vilo se je kmalu pomnožilo na 414. Razsvetljava je stala na leto 2752 gld. Za glavni trg je na- pravil Beljačan Josip Michel 20 novih svetilnic. Te so že bolje svetile kot stare leščerbe. Še večjo luč je pa dajalo 10 svetilnic na Kongresnem trgu, katere je izdelal ljubljanski kleparski moj- ster Jurij Freiburger. Imele so to prednost, da se je za nje porabilo prav malo olja, in vender se je zdelo Ljubljančanom, da se je „Zvezda“ kar lesketala, ko so jih prižgali. Se ve, da se jim takrat še sanjalo ni, kako se bode „Zvezda“ še le lesketala koncem stoletja pri električni luči.

I. B.

čevanjem! Marsikdo bi si od svojega zaslužka semtertje še kaj prihranil za slabe čase, ko bi imel zato priložnost. Delavec pa tudi potrebuje kredita. Kdo mu ga dá danes? Nihče! Za kredit delavcu bi skrbele potem take hranilnice in po- sojilnice, ki bi ob najnižjih obrestih posojevale na osebni kredit.

Posvetovalo se bode tudi o posredovanju delavskih služb, oziroma dela. V vseh krščansko- socijalnih delavskih društvi bi se skrbelo za to, da bi delavci dobivali brez posebnih težav in brez stroškov delo.

Konečno bode tudi razgovor o splošni kr- ščansko-socijalni delavski, sploh ljudski organi- zaciji.

Vsekako smemo upati, da bode občni de- lavski in obrtniški shod v Solnogradu veleko- risten za gospodarski napredek krščanskega ljudstva. Zato ta shod z veseljem pozdravljamo, posebno še, ker se ga udeležé nekateri Slo- venci. Poročilo za shod je prevzel tudi slovenski poslanec g. dr. Krek.

Ženska višja vzgoja.

V zadnjih letih so se pričele pojavljati tudi na Dunaju na vseh fakultetah, zlasti pa na me- dicinski, ženske slušateljice. Tudi v naši ožji domovini razmotriva se čestokrat vprašanje, kako bi bilo pripraviti mladenke na univerzo — in, je li za to dobro za mladež, ali ne.

Poglejmo si stvar! V svrhu vstopa na vse- učilišče ustanovila se je na Dunaju dekliška gimnazija, katera pripravlja učenke za višjo izobrazbo, oziroma za univerzo.

Proti medicinkam se je pa kar najodloč- neje izrekel najvišji zdravstveni svet na Dunaju. Specijalni odsek, ki je bil izvoljen nalašč za pretres vprašanja glede medicink, je rekel, da bi bilo kvarno, dovoliti v obče ženstvu pristop k zdravoslovju. V bodoče zahtevali bodo od me- dicink vse stroge izpite, kakor od moških kandi- datov.

Toda menimo, da se bodo tudi pri nas uveli isti nazori, kakor v inozemstvu. V Švici se je privolil ženstvu vpis na vseučilišča že pred 30. leti; ker pa niso učenke smele hoditi v gimna- zije, prisiljene so bile, učiti se privatno.

Prva dijakinja, imatrikulovana kot medi- cinka l. 1864., je bila Rusinja. V Cirihiu je bilo najvišje število dijakinj l. 1873., namreč 114, in med temi je bilo 100 Rusinj. Do l. 1868. so po- slušale dijakinje samo predavanja zdravilstva, l. 1868. se je vpisala prvič neka Rusinja v ju- ridiško fakulteto. Leta 1868. vpisala se je prva Švicarka na vseučilišče, l. 1870. prva Avstrijanka, in l. 1887. prva Angličanka. Dozdaj sta dve Čehinji postali doktorici zdravilstva, ki sta tudi nastavljeni v Boznu.

Zanimivo je zasledovati v zgodovini prve pojave ženske emancipacije. Že v 16. veku se je razpravljalo posebno v Italiji o vprašanju, ali naj ženska študira, ali ne. V Norimberku je izšla že l. 1716. o tem posebna knjižica. Že takrat so kot razlog proti študiranju žensk navajali dejstvo, da je ženstvu poklic gospodinjstvo in vzgoja otrok, a ne konkurenca v moških poklicih, — da pa po drugi strani moštvo nima prava, kra- titi ženstvu poti do višje izobrazbe in omike.

To načelo tudi danes velja. Našemu na- rodnemu ženstvu kličemo: Le naprej po strmi poti do višje izobrazbe, ker kolikor bolj je izo- braženo ženstvo, tembolj se ukoreninita narodna zavest in domoljubna požrtvovalnost! Razume se pa, da izobrazba mora biti krščanska in stanu primerna.

Izvirni dopisi.

Dopis z dežele. (Več luči!) Slavno uredništvo je že odgovorilo „Slovenčevemu“ na- padu; naj se izvé tudi, kako sodimo o tem na- ročniki na deželi. Prvi odgovor „Slov. Lista“ je bil kratek, a jedernat, tako da je „Slovenec“ precej časa pomišljeval, predno je odgovoril, in še takrat samo na jeden del. Ali drugi odgovor „Slov. Lista“ je pa „Slovenca“ kar usapil! Tu najpreje odkrito povemo, da sta bila dotična dva napada v „Slovenca“ jako slaba, to se je splošno priznalo tudi v tistih krogih, kateri

„Slovenca“ sicer trdno zaupajo. Posebno drugi napad je bil brez dokazov, poln sumničenj in zavijanja. Zato je neki duhovnik, katerega tudi „Slovenec“ spoštuje, dotično številko takoj uničil. Vzrok, zakaj je „Slovenec“ napadel „Slov. List“, tiči vse kje drugje, kakor pa v njegovi skrbi za katoličanstvo. To je samo pretveza, s katero se je hotel doseči ves drug namen, namreč uničiti Vaš list. Toda to se ni, in se ne bo posrečilo!

Ko je začel izhajati „Slov. List“, si je pridobil takoj mnogo pristašev. Mnogi, kateri so že obupali nad slovensko politiko, so se oklenili tega lista, ker so iz njega zajemali nepristransko sodbo o naših razmerah. List je rasel, se pomnožil, in sedaj je gotovo izmed vseh večjih slovenskih političnih časnikov najbolj čitani list. On nima samo naročnikov, ampak ima čitatelje. Vse to so vedeli v Ljubljani. In ker jim je že prirojeno, da ne morejo videti tekmeča, tedaj so sklenili, list, bodisi že s kakoršnim koli orožjem, uničiti. Iskali so torej z anatomske natančnostjo, kje bi kaj v listu dišalo po liberalizmu. In našli so ga — katoliškega. Nekaj so pa hoteli dobiti, da bode liberalen. V dokaz je služil celo vzklik Mandičev pri banketu v „Narodnem Domu“, da naj se združijo vsi pošteni Slovenci. Iz tega sledi, da je list — liberalen. Krasna logika! „Slovenec“ je molčal, ko je razpravljal „Slov. List“ kršč. socializem, molčal, ko je pobijal s stališča katoliške vere socialno demokracijo, molčal na mnoge krasne članke, ki bi bili tudi „Slovenca“ v čast, samo tega ni mogel videti, da bi mogel kdo biti, ki je tudi lahko dober katoličan in odločen Slovenec, če tudi „Slovenca“ ne podpiše od a do ž. Ne, s takim orožjem ne boste pridobili nikogar!

„Slov. List“ je jel svetiti vsem, njegov vpliv raste, število somišljenikov se je pomnožilo, mnogi, kateri so veljali za neodpadljive, pozdravljajo „Slov. List“ z odkritim veseljem, ker vidijo, da je list neodvisen, da se nikogar ne boji, če je treba povedati resnico. O, ta neodvisnost! V nji je zopet „Slovenec“ iskal orožja, da ga je zavihtel proti „Slov. Listu“ in izvajal iz nje, da je list proti škofom, in — to pri nas grozno vleče! No, odgovorilo se je primerno. Ne proti škofom, ampak proti tistim, ki zlorabljajo njegovo avtoriteto, ki hočejo imeti v sebi tako oblast, kakor škofje, proti tistim, ki so že napravili na Kranjskem toliko zla, da je zdaj že skoro prepozno je odpraviti, proti nadvladi oseb, se bori list, a iz tega še ne bo nikdar sledilo, da je list zoper katoliško cerkev! Par oseb, katere so si pridobile na Kranjskem brez zaslug odločilno besedo, še ne tvori katoliške cerkve. Ona stoji previsoko in ljubljanski „mali škofje“ je ne smejo zastopati tako, da bi od njih mnenja v političnih rečeh moral biti odvisen ves narod.

Iz Ljubljane. (Kaj nam je storiti?) Slovenci smo nesrečni. Ne le, da nam podzemeljske sile grene življenje, tudi na zemlji imamo nasprotnikov dovolj, ki nam odrekajo pravico obstanka. Zoper skušnje, katere nam Bog pošilja, ne bomo tarnjali, tudi ne leži v naši moči, da bi zabranili potresno nesrečo, katera je Ljubljano in sosebno kranjske Slovence tako hudo zadela.

A preti nam druga nesreča, narodna smrt, in v naši moči je, da jo zabranimo. Prostovoljno stopimo zopet skupaj, da se pogovorimo, kako nam je postopati in kaj nam je treba storiti, da se ubranimo sovražnega navala, ki preti našemu narodu od vseh strani! Dovolj je bilo že besedij in pisarenja, čas je že, da se prične z resnim delom. Čas in denar in moči, katere tratimo v medsebojnem boju, bi lahko veliko bolje porabili pri skupnem vzajemnem delu. Glavna napaka, katero smo pa vsi zakrivali, je ta, da ni bilo do sedaj še nobenega skupnega osebnega posvetovanja, in da so se stranke le s svojimi glasili bojevale. Ni treba dokazovati, da živa beseda sega globokeje v srce, kot mrtva črka, da osebno občevanje ublaži marsikatero ostrost. Marsikaj presojamo veliko ostreje, ako čitamo v listu in nimamo svojega nasprotnika, ki je vendar tudi naš bližnji, pred seboj. Za marsikatero, morebiti v naglici ali nepremišljeno zapisano besedo na-

pišejo se brezštevilni članki, in neizogibno je, da moramo prej ali slej preiti na osebno polemiko, ki je že toliko zla napravila v nas Slovence in ki nam zabranjuje, da bi napredovali v pravem pomenu besede. Oseba, ki je zapletena v polemiko, je kolikor toliko vezana, okoli nje se zbirajo somišljeniki in vsak je tega prepričan, da ima prav. Zatorej je neobhodno potreba, ako se hočemo v resnici razgovarjati o bodočnosti nesrečnega našega naroda, da neha vsaka osebnost, vsaka častihlepnost, in pripravljen mora biti vsak, žrtvovati se za dobro stvar. Tak sestanek bi se moral kmalu sklicati, toda popolnoma nepristransko. Noben aktivni politik, bodi si kateregakoli mišljenja, bi se ne smel izpustiti. Pri tem sestanku izvoli se poseben odsek, ki bode sestavil program za skupno delovanje. Določiti bi se moralo v prvi vrsti, kaj loči posamezne stranke, in kaj imajo skupnega. Preverjen sem, da bomo prišli do spoznanja, da se vsakemu lahko zgradi zlati most. Toda brez žrtev ne bo šlo, in bolje je, da se osebe prostovoljno žrtvujejo, kakor da bi bil narod žrtev našega nenarodnega prepira. Ako se res posreči, sklicati tak sestanek, naj se za ta dan odloži vsaka osebna mržnja, vsaka strast in trmoglavost. Imejmo pred očmi nesrečni naš narod, ki je že tako daleč prišel, da kliče v svoji obupnosti: „Morituri vos salutanti!“ Program, katerega bi izdelal dotični odsek, objavi naj se, da narod zve, kaj se je sklenilo, in da se mu da prilike kaj nasvetovati ali odsvetovati. Po gotovem obroku sklene naj se končni program, in sklep, ravnati se po njem. Program bi moral biti kratek, pota, katera peljejo do uresničenja, so različna po dobi, v kateri živimo. Taka pota določijo se potem od slučaja do slučaja. Iz vseh slovenskih pokrajin izvoljeni odbor izvoli iz svoje srede izvrševalni odbor, ki bi bil izvrševalni organ. V določeni dobi bi skliceval sedaj v tem, sedaj v onem kraju Slovenije posvetovalne shode, in tak shod bi bil v pravem pomenu naroden praznik za dotični kraj. Ti, ki žive v sredini v boljših razmerah, prepričali bi se, koliko trpi obmejni naš rodni brat, pokrajinski Slovenec bi pa čutil zaslombo svojega brata, in še pogumnejše bi stal na braniku za narod. Tako vzajemno postopanje bi bila vez, ki bi nas vse objela in približevala. Žalostna resnica je, da se vedno bolj odtujujemo in kmalu se bodo uresničile želje naših nasprotnikov, ki nas ločijo v Kranjce, Štajarce, Korošce in Primorce, katerim bi radi dali svoj jezik, le slovenskega ne. Kako pa je nam mogoče gmotno in duševno napredovati, če nismo edini? Premajhen narod smo, da bi si dovoljevali šport razdruženja, ker nam se je boriti za take stvari, katere drugi narodi že davno imajo, in katere ne izgube nikdar več, če se tudi cepijo.

Zapisali smo te besede v prepričanju, da do sloge mora priti, če nismo sami svoji sovražniki. Ako se razmere ne spremenijo, bode šlo nekaj časa še tako dalje, a gotovo ne dolgo in prišel bode čas, ko bi radi storili ta korak, a bo — prepozno. Še nekaj tacih udarcev, kakor zadnja leta pod zemljo in nad zemljo, in Slovenija je — izgubljena. Toraj na delo možje, toda v imenu krščanske ljubezni, nikdar pa ne v imenu — diktature!

Z Goriškega, 15. julija. Na Goriškem so se duhovi pomirili in zavlada je sloga. Se vé, to je treba tako razumeti, da glasili obeh strank molčita in drugo drugega ne napada, kakor se je to godilo več let. Toda prave, trdne sloge še ni in bati se je, da je tudi ne bo; dokler bodo izhajali trije slovenski listi, „Soča“, „Primorec“ in „Primorski List“, še vedno lahko vzbukne plamen razpora. Po mojem mnenju bi bila trajna in koristna sloga še le tedaj gotova, ako bi se tudi slovenski listi na Goriškem zjedini in s tem tudi na zunaj, posebno nasprotnikom in vladi, pokazali združene goriške Slovence. Dokler pa gori omenjeni listi izhajajo kot znaki posledic razpora in se resno ne misli na združenje vseh treh listov v dva lista, to je v jedno glavno glasilo in v jeden majhen listič za manj premožne, dotlej o trdni slogi na Goriškem ni govoriti. Ako bodo vsi trije goriški listi izhajali še nadalje, kakor do sedaj, ni upanja,

da bi se za vselej zaprečil razpor. In vendar bi bila dolžnost vseh rodoljubov na to delati, da se že naprej zabranijo morebitni prepiri. Vsaka majhna iskrica nevolje, vsako majhno nespozumljenje med osebami bi utegnulo dati povod velikim preprirom. Proti temu je pa vsakdo dolžan po vsi moči delovati. Premalo so mi znane razmere pri uredništvih naših listov, da bi zamogel nasvetovati, kako naj bi se dosegla sloga med slov. listi. Vkljub temu se drznem reči, da je sloga med slov. listi v Gorici mogoča in združenje izvršljivo. Jeden konzorcij naj prevzame vse liste v svojo oskrb ter naj potem po potrebi in razmerah izdaje slovenske liste. To se da z lehkoto doseči, samo ako je kaj dobre volje na obeh straneh, in če čisti nameni vse vodijo. Sloga in sploh združenje je tam možno, kjer so popolnoma čisti nameni pri javnem delovanju in vsakdo sebe in svoje posebne osebne namene podreja občnemu blagru. Ako bi vsi imeli pred očmi splošno blaginjo goriških Slovencev, niti jeden trenutek ne bi pomišljali, vsi bi se združili v jeden konzorcij, ki naj daje smer listom, vodi sploh vso politiko na Goriškem. To bi bila moč, ki bi kljubovala Lahom! Res je, da imamo politično društvo „Sloga“, ki nekako vodi vse javno delovanje in ima tudi svoje glasilo. V koliko je Slogino glasilo odvisno od „Sloge“ in v koliko od te dobiva navodov, javnosti ni znano. Večkrat se zdi, da je oboje ločeno in se ne gleda na to odvisnost. Da je tako razmerje nevarno in ne posebno priporočljivo, kdo ne vidi? Pri takih razmerah je skupna akcija goriških Slovencev nemogoča in izdatni uspehi so dvomljivi. Tu je treba vse urediti in vse liste izročiti treznim in izkušenim možem, potem še le smemo pričakovati obilnega sadu in boljše prihodnosti.

Zapisal sem te vrstice z namenom, da bi se tudi v listih dosegla sloga, da bi merodajne osebe vplivali na levo in na desno ter končno dognale popolno slogo. Še vedno se pojavlja tu pa tam kako znamenje, ki ne daje posebnih upov za prihodnost, pač pa nekoliko straši. Kaj hočemo, človeške slabosti preveč važno vlogo igrajo v političnem življenju in čestokrat se pripeti, da se njim podreja občni blagor. Tam na Kranjskem imate pač dovolj takih žalostnih izgledov. Nekateri so s početka pridno delali na narodnem polju, z vzorno požrtvovalnostjo svoje moči posvetili ubogim Slovincem, pri vseh družtvih so sodelovali in pomagali potiskati naprej narodni voz. Vse jih je častilo in slavilo! In zdaj? Ko so prišli enkrat do vpliva in do moči, zapustili so splošno blaginjo Slovencev in jo podvrgli osebni oholosti in svojeglavnosti, tako da ubogi narod neizmerno trpi. Bolje bi bilo, da bi takih nikoli ne bilo na svetu. Napuh, oholost, svojeglavnost, „štreberija“ v politiki, so napravili vže velikansko razdejanje v zgodovini človeštva. Gorje narodu, ki ima take vrste ljudi na krmilu. Britka izkušnja kranjskega prepira nas preveč straši, zato pa je sveta dolžnost vseh rodoljubov na Goriškem, da že v kalu zaduše vsak pojav, ki bi utegnil pripraviti goriške Slovence do razpora. Na to stran morajo prenehati vsi obziri do oseb. Le prihodnost goriških in drugih Slovencev bodi vsem pri srcu!

Iz Aleksandrije. 16. julija. Slovansko društvo „Sloga“ v Aleksandriji je imelo v nedeljo dne 11. julija izvanredno glavno skupščino v društvenih prostorih. Društvo je bilo dozda svobodno, to je pod nikakim pokroviteljstvom, osobito radi tega, ker se katoličani in pravoslavni nismo mogli zjediniti, ali naj zaprosimo rusko, črnogorsko ali pa avstrijsko državno pokroviteljstvo. Med vsimi Slovani ima Črna Gora brez dvojbe največ prijateljev, osobito med Slovenci. Ali, žalibože, da Črna Gora kot mala država ne more dajati nam potrebne pomoči. Katoličani smo zagovarjali na glavni skupščini avstrijsko pokroviteljstvo, osobito zaradi naših služkinj, ki so po ogromni večini Avstrijanke. Pravoslavni so govorili za Rusijo, posebno pravoslavni Makedonec Milutin Janičević, spreten in ognjevit govornik, ki je s svojimi lepimi vseslovenskimi besedami marsikoga navdušil. Konec dolge debate je bil, da se je sklenilo samo radi praktičnih razlogov zaprositi za društveno zavetišče slovenskih služkinj avstrijsko pokrovi-

teljstvo. C. kr. avstrijsko-ogerski konzul v Aleksandriji baron Rudolf Wodianer je nato društveno zavetišče pregledal ter se jako laskavo o njem izrazil. Obljubil nam je, da nam pridobi za zavetišče izdatne državne podpore.

Glavna skupščina je priredila našemu vrlému duhovniku katoliško-slovanske kolonije, č. g. očetu Hubertu Rantu, srčno ovacijo. Katoličani in pravoslavni so slavili jednoglasno njegove zasluge, ki si jih je pridobil za slovanski živelj v Egiptu. Navdušenost šla je tako daleč, da je glavna skupščina spremeniti sklenila pravila ter ustanoviti mesto II. podpredsednika, kojim je bil g. o. Hubert Rant od katoličanov in pravoslavnih jednoglasno izvoljen.

Društvo ima zdaj 332 plačujočih aktivnih članov in članic. Društvo stoji na čvrstih nogah, le malokje na tujem bo najti toli močnega slovanskega društva.

Odbor se je sestavil po izidu volitev takó-le:

I. Slovansko društvo: „Sloga“ v Aleksandriji: Predsednik: generalni advokat egiptске vlade dr. Lujo Žaja; prvi podpredsednik: mestni zdravnik dr. Karol Pečnik; drugi podpredsednik: katoliško-slovanski duhovnik o. Hubert Rant O. S. Fr.; tajnik in blagajnik: veletrgovec Ivo Cibilić. Odborniki: pomorski kapitan Car; posestnik tvornice Leban; hišni posestnik M. Lindi; trgovec Milutin Janičević; pomorski kapitan Berguljan; restavratör Krčelić; urarski mojster Fernus; umetni vrtnar in posestnik Carli, kot namestnik v odborništvu.

II. Društveno zavetišče in čitalnica za slovenske služkinje v Egiptu: Društveni nadzornik: o. Hubert Rant O. S. Fr.; drugi nadzornik: odbornik Fernus; gospodar: Janez Šemec; gospodinja: Štefanija Šemčeva; gospodar v pomožnem zavetišču: Rok Komel. Odbornice in poverjenice izmed slovenskih služkinj: Josipina Krševani (Gradišče), Tereza Boštijančič (Bilje), Marica Flajban (Tolmin) za Goričanke in Primorke sploh, A. Pleš (iz Podkloštra) za Korošice in Štajarke, Marija Petraš (iz Kranjske Gore) za Kranjce.

Politiški pregled.

Za slovanski politični shod se v nemajo nekateri slovanski listi, kakor „Jedinstvo“, „Kurier Lwowski“ in drugi. Prepričan je vsakdo, da bi bil tak shod veličastna manifestacija slovanske vzajemnosti ter posebno zdaj, ko kažejo Nemci toliko solidarnosti, jako koristen in z ozirom na Celje in Tešin nujno potreben. Ako zaradi oddaljenosti dežel ne kaže sklicati vseslovanskega shoda, naj se pa vsaj kar najhitreje snidejo vsi poslanci desnice na Dunaju, razmotre položaj in protestujejo proti krivicam, ki se delajo Slovanom.

Dunajski železničarji, ki so pristopili krščansko-socijalni stranki, so si navskriž zaradi krščenih Židov. Začeli so izdajati dva lista: „Der Courier“ in „Das Signal“. Prvi list, čigar urednik je dr. M. A. Loew, drži z „Reichspost“o, da se krščenim Židje smejo vsprejemati v vodstvo antisemitske stranke, „Signalov“ urednik A. Mauerböck se pa drži nazorov lista „Deutsches Volksblatt“, ki trdi, da krščen Žid ohrani svoje „Unarten“ in da tedaj nema nič prostora v vodstvu antisemitov. Dr. Albert Eder, uradnik severne železnice, ki je dne 19. t. m. na nekem shodu govoril proti Semitom in proti dr. Loewu, je bil od dvornega svetnika Jeittelesa nenadoma izpuščen iz službe.

Dr. Scheicher postaja nemški nacionallec čiste krvi. Na shodu v Št. Hipolitu je dne 19. t. m. sicer lahko grajal ropotalce v državnem zboru, prav ostro se pa hudoval nad vlado, ki ni dovolila ropotati in hujskati v Hebu proti jezikovnim naredbam, in obžaloval je, da so prišli v Heb mir delat policaji iz Prage. Obsodil je tudi postopanje nemške ljudske stranke, češ da bi bila danes čisto drugačna politična konstelacija, ako bi se bila tudi ta stranka oklenila liberalnih in nacionalnih Nemcev. Predlagal je, da naj se jezikovne naredbe odkažejo parlamentarnemu odseku in uredé potom zakona. Okoli načrta tega zakona bi se pa, po našem mnenju, zbornica

zopet pulila pol leta in vspeh bi bil — pokop slovanskih pravic.

Premembe v diplomatskem zastopstvu Rusije. Sinovjev, poslanik v Stockholmu, pride za poslanika v Carigrad, Nelidov iz Carigrada v Kvirinal, Bützov iz Teherana v Stockholm, Argypulo s Cetinja v Teheran in Gubastov, podvodka azijskega oddelka, postane poslanik na Cetinju.

Srbska skupščina je soglasno dovolila za vojsko naknadnega kredita 9,230.123 frankov in vsprejela spremembe glede na organizacijo vojske.

Konkordat sklene Srbija s sv. Stolico. V njem se določa, da se ustanovi v Srbiji katoliška škofija in dovoli katoličanom raba staroslovanske liturgije.

Stojalovski je prišel v Rim in so ga prav ljubeznivo sprejeli. To bode dobro vplivalo na utrditev krščanskega socializma med Poljaki.

Domače novice.

Družba sv. Cirila in Metoda bode imela XII. redno veliko skupščino v Škofji Loki dne 5. avgusta t. l. Ker popolni vspeh danes še ni gotov, priobčimo ga prihodnjic.

Osebnosti. Nadškof Glavina je v četrtek v Ljubljani posvetil 18. gg. bogoslovcev v mašnike in se zvečer vrnil v Trst. — Na Bledu v hotelu „Mallner“ se je za več časa nastanil ruski cesarski državni tajnik g. pl. Manzurov. — Pretekli dni je napravil g. dr. Alojzij Kraut odvetniški izpit v Gradcu. Novi odvetnik je koroški Slovenec iz Pliberka in se naseli na Koroškem. — G. Andrej Gabršček je zopet odpotoval iz Gorice na nedoločen čas. — Umril je v Vrtovinu č. g. Jožef Soydat, dijamentni mašnik v 90. letu svoje starosti. Bil je vzoren duhovnik in rodoljub.

Vseslovanski shod. Štajarski deželni odbor je dne 16. julija prosil namestništvo v Gradcu, naj stori potrebne korake, da se celjska slovanska gimnazija, ker nima pokritja v proračunu, opusti. Ministerstvo pa, ki je z naknadnim kreditom dovolilo 12.000 gld, za vzdrževanje te gimnazije do konca minulega šolskega leta in za prvo potrebo, da se vzdrže provizorni slovanski gimnazijski razredi v Celju, se dogovarja prav zdaj s tem, Slovincem jako nasprotnim deželnim odborom o nadaljni osodi celjske slovanske gimnazije. Veliko nevarnost, da se na ta način gimnazija pokoplje, so precej začutili slovanski Štajarci. Zbralo se je nad 100 najodličnejših mož dne 20. t. m. na posvet v Celju. Sklenili so naslednjo resolucijo: „Vlada sama in državni zbor so priznali opravičenost slovanske zahteve za ustanovitev slovensko-nemške gimnazije v Celju. Odprava te gimnazije, provizorična ustanovitev v zraku visečih posameznih razredov, podrejenih še poleg tega ravnatelju gornje gimnazije celjske, notoričnemu nasprotniku slovanskega naroda in njegovih teženj, določitev, da se sme v prvi razred sprejemati k večjemu 50 dijakov, je torej čin očite krivice, storjene slovenskemu narodu, ter žaljenje narodne časti. Vsi slovanski poslanci se torej pozivljajo, da store solidarno, brez ozira na kronovino, v kateri so izvoljeni, vse korake ter porabijo vsa parlamentarno mogoča sredstva, da se popravi ta slovenskemu narodu storjena krivica. — Preselitev slovenske gimnazije v kak drug spodnještajarski kraj se mora, ker gimnazija v kakem drugem kraju ne bi ustrezala vsem zahtevam in potrebam slovanskega prebivalstva v južnem delu spodnje Štajarske, enkrat za vselej odkloniti.“ — Shod zaupnih mož je sestavil nadalje poseben odsek, obstoječ iz gg.: dr. Josipa Serneca, dež. glav. namestnika, dr. Ivana Dečka, deželnega poslanca, dr. Josipa Vrečka, odvetnika, dr. Jura Hrašovca, odvetnika, in Lovrenca Baša, notarja, vseh v Celju, z nalogom, da store potrebne korake, da se skliče v primerno kratkem času občni politični zbor slovanski, kateri naj vzame v pretres sedaj nastali politični položaj, izrazi zahteve slovanskega naroda ter da navdilo slovenskim državnim poslancem gledé njih daljnega postopanja. — Vsi slovanski listi so z veseljem pozdravili čuvaje slovanske zavesti na bregovih bistre Savinje. Nadejamo se, da bo-

demo v kratkem poročali: Vseslovanski politični shod se je na čast Slovincem sijajno zvršil. . . Zato radostno pozdravljamo vest, da sklicuje načelnik „slovanske krščanske narodne zveze“ državne poslance k skupnemu posvetu že za prihodnji petek dne 30. t. m. v Ljubljano.

Celjski Slovenci so se pritožili na višjo instanco proti naredbi celjskega magistrata, da so o priliki otvoritve „Narodnega doma“ dne 7. in 8. avgusta prepovedani vsi slavnostni sprevedi v Celju.

Mestnemu šolskemu svetu v Ljubljani. V nemške ljudske šole v Ljubljani pohaja polovico in še več slovenskih otrok. Kdaj bode slovanski mestni šolski svet, v čegar področju so vse te šole, to prepovedal — vprašuje „Domovina“.

Potresna podpora državnim uradnikom je že dovoljena s cesarsko naredbo, in sicer dobe ljubljanski državni in železniški uradniki 63.000 gld. draginjske doklade. „Slov. List“ je javljal kot veselo vest za uradnike dne 14. julija, da je g. drž. poslanec Povše priporočil ministerstvu, da se mu je naročilo, zagotoviti c. kr. uradnikom, da se potresna podpora gotovo izplača, in da se to v najkrajšem času zgodi. To naše naznanilo je dne 17. julija „Slov. Narod“ imenoval „lažnjive navedbe“ in je pri osebni časti prijel g. Povšeta, da naj nas javno postavi na laž. G. Povše je odgovoril 21. julija v „Slovincu“: „Popolnóm neumestna je bila opazka „Slov. Naroda“ o lažnjivih navedbah (Slov. Lista). Toliko resnici na ljubo.“ „Slov. Narod“ je bil pa tako nesramen, da se je drznil dne 22. julija zapisati, da smo lagali mi in da je g. Povše nas postavil na laž. — Tako nesramno more slepiti svet samo človek, ki se je preobjedel ričeta. Kdo bi bil mislil, da bode fini Emil Leon kdaj postal vodnik taki nesnagi! Mi gremo mimo! Veseli nas pa, da so naše „lažnjive navedbe“ tako naglo postale resnica pod številko 63.000.

„Sängerbund“ v Ljubljani. Tržaška „Edinost“ poroča, da so pravila novoustanovljene „južnonemške“ (südmärkisch) pevske zveze za Kranjsko in Primorsko že potrjena. Prvi zvezni dan („Bundestag“) bode v Ljubljani letos dne 31. oktobra. Tedaj zopet nov stebriček mostu do Adrije postavljajo „naši zavezniki“! Kdor ima oči, naj vidi!

„Gremium der Kaufleute in Laibach“ razpošilja samonemška vabila k skušnjam, ki se vrše v trgovski šoli g. F. Mahra dne 25. julija. Taka vabila so nezasišano preziranje slovanske večine. Čas bi že bil, da bi se zganilo slovansko trgovstvo!

Trgovska šola F. Mahra je končala šolsko leto tekom tega tedna. Dasi je v središču Slovenije in dasi je večina obiskujočih jo dijakov slovanska, je ta šola vendar pogolnoma nemška. Ni torej čuda, če slovansko trgovstvo tudi s slovanskimi strankami posluje nemški pri nas in na Hrvaškem. „Soča“ in „Slovenski List“ sta se že v daljših člankih bavila s to nezdravo vzgojo našega trgovstva ter zahtevala naj se trgovske šole podržavijo. O tem je bil pred leti že govor v državnem zboru. Slovanski poslanci, premišljajte o tem!

„Narodov“ članek o celjski gimnaziji je tržaška „Edinost“ tako le osvetlila: „Tako treba govoriti vsikdar in v tem zmislu — delati! Nas Slovence bi bil sicer morale že davno izučiti skušnje: Žal, da nas niso Morda nas poboljša najnoveja lekcija, ki smo jo dobili, in da se vendar jedenkrat uklonemo spoznanju, ki se nam uprav vriva samo po sebi: v prvi vrsti moramo iskati svoje bodočnosti v sebi, v vzajemni podpori. Ako bi se smeli nadejati, da je sedanje soglasje med slovenskim novinstvom znak pametnega spoznanja in poboljšanja, potem bi bilo še res ozirom na nas Slovence, da „šiba novo mašo poje!“

Ljubljanski grad je sklenil kupiti občinski svet in po predlogu ravnatelja Šubica ponuditi do 5000 gld. za nakup. Ako bi se poleg justičnega ministerstva ne lastilo gradu tudi vojno ministerstvo, bi se bilo staro, od kranjske dežele sezidano poslopje dobilo skoraj zastoj. Prav je pa, da v občinskem svetu „špisbirger“

ni zmagal s svojim protipredlogom, sicer bi kmalu nad Ljubljano molel kak velik nos, kakor žal po naši brezskrbnosti že obdaja „kinč iz raja“.

V frančiškanski cerkvi v Ljubljani je v noči od torka na sredo lopov odprl tri pušice in iz tabernakelja ukradel zlato lunulo, sveto hostijo pa prilepil na steklo monštrance. Zločinca zasleduje policija.

O stoletnici Vodnikovih „Lublanških Noviz“. Ta izvrstna knjižica g. Ivana Vrhovnika, ki je ponatisnjena iz našega lista, se dobiva pri g. Ivanu Bonaču v Ljubljani. Izvod stane 1 krono. Ves dobiček je namenjen družbi sv. Cirila in Metoda.

Nov slovenski umetnik. G. Alojzij Repič, ki obiskuje šolo za kiparstvo na dunajski akademiji izobrazilnih umetnostij, je prejel za svoja umetna dela prvo odlikovanje, namreč „Schillerpreis“. Čestitamo vrlému rojaku!

Izzivanje in krivica. „Slovenca“ se piše iz Gorice med drugim naslednje: „Ker govorim ravno o izzivanju in krivicah napram Slovincem, prašam: Ni li bilo tudi to izzivanje in krivica, da se ni na dan pogreba preblagega rajnika (knez nadškofa) govorilo v stolni cerkvi tudi slovenski? Ni li bil rajni tudi nam Slovincem pastir, ni li bilo v cerkvi tudi Slovencev? Ni li bila v cerkvi mej duhovščino ogromna večina Slovencev? Da, krivično je bilo to, izjavajoče! — Bog daj, da bi ne bil kdaj primoran „Slovenčev“ urednik isto poročilo poslati v „Primorski List“. Doslej so bile pri pogrebi ljubljanskih škofov pridige samonemške.“

Iz Kranja se nam piše: Naša gimnazija, ki ima med 283. dijaki le 281 Slovencev, je v srečnem položaju da njeno ravnateljstvo pošilja trdoslovenskim starišem nemške „Schulnachrichten“. Odkod ta prikazen? Temu je kriv g. ravnatelj le toliko, da je prosil ministerstvo podpore za izdajo šolskega poročila. Ker pa smatra Njega vzvišenost minister Gautsch kranjsko gimnazijo z ozirom na to, da se bodo v višjih gimnazijskih razredih vsi predmeti podučevali v nemškem jeziku, za nemšk zavod, mora dosledno tudi uradno šolsko poročilo biti nemško O, koliko diplom je za to izredno pridobitev tiskala „Narodna tiskarna“! Da ohrani kremenito slovensko mesto Kranj ta pečat starodavne nemškutarije, poskrbel bode sigurno naš narodni zastopnik. Pod tem pa ne razumemo poslanca dr. Ferjančiča, ki nas in gimnazijo lepo pri miru pusti, ampak moža, katerega smo narodnjaki poslali v deželni šolski svet, — dr. Schafferja. Cirilček.

Dr. Pavel Wagner, nekdanji celjski glavar, je imenovan namestniškim svetovalcem. Za kake zasluge pa? — vprašajo štajarski Slovenci, ki tega moža dobro poznajo.

Na mariborski gimnaziji so letos prvič prišli k maturi učenci slovenskih paralelk. Med 41. maturanti so padli samo trije za dva meseca, od drugih 38 jih je 14 napravilo izpit z odliko in med temi odličnjaki je 12 Slovencev. Ta velečastni uspeh kaže, kako nujno potreben bi bil podoben zavod v Celju.

Slavnemu slovenskemu misijonarju Baragi vzdali so na njega rojstnem domu, gradu Mala Vas na Dolenjskem, tudi spominsko ploščo in olepšali njegovo rojstno sobo v tem gradu.

O beneških Slovencih je 3. t. m. razpravljala italijanska zbornica. Žid Morpurgo, ki zastopa beneške Slovence, je naglašal potrebo, naj vlada nekaj ukrene, da se med beneškimi Slovenci ne bo širil panslavizem. Napadal je mogočno našo družbo sv. Mohora, katera visoko vzdržuje slovenski narodni čut. Minister Gianturco je zagotavljal zbornico, da se bode vse ukrenilo, da se italijanska kultura zaščiti ne samo na vzhodu nego tudi ob vsi meji italijanski. No, beneški Slovenci vsled te izjave ministrove še ne bodo izginili iz sveta!

Društva.

Okrajna bolniška blagajna ljubljanska ima dne 1. avgusta izredni občni zbor.

Celjski Sokol bode dne 8. avgusta moral napraviti slavnost zunaj mestnega okoliša, da

kak nemški „purgar“ v Celju ne dobi od rudečih srajc boleznin na očeh.

Društvo odvetniških in notarskih uradnikov v Celju namerava svoj delokrog raztegniti na vse slovenske pokrajine in je v ta namen razposlalo poziv vsem slovenskim odvetniškim in notarskim uradnikom na Kranjskem, Koroškem, Primorskem in Spodnjem Štajarskem. Z ozirom na važnost tega društva prosimo vse tovariše še jedenkrat, da nam v kratkem (vsaj do konca tega meseca) določijo svoje opazke glede načrta društvenih pravil in pristopne izjave, ter se kolikor mogoče vdeležé občnega zbora dne 8. avgusta t. l. — Pripomni se še, da bode ta dan otvoritev „Narodnega doma“ in blagoslovljenje sokolske zastave, in pričakujemo toraj obilne vdeležbe. — Odbor.

Razne stvari.

Nekaj za krčmarje. Navada, da krčmarji pritakajo pivo, katero postavljajo pred goste, zahtevala je na češkem dvajset žrtv pivopitja. Kako strupeno je obležano pivo, tega ni treba povdarjati in krčmarji to sami dobro vedo. Skrajno brezvestno in nečloveško je torej, da nekateri krčmarji prodajajo že plačane ostanke in oslinke še enkrat in zastrupljajo človeka, kateremu je vendar zdravje prvo na svetu. Naj bi poslušali tudi krčmarji včasih glas vesti — ne bode jim na škodo! Ta glas vesti naj bi se posebno poslušali tisti krčmarji, ki točijo pivo na narodnih veseljah.

Na severni tečaj je odplul zrakoplovec Šved Andree z dvema drugoma. Oči vse obražene Evrope so obrnjene na sever. Ali se jim je posrečilo, priti na severni tečaj in ondi delati zanimive prirodne studije, ali bodo padli kje na ledene gore, o tem vse govori in rado vedno poprašuje. Poroča se že o uspehih te junške vožnje po zraku. Andree ima pri sebi v zrakoplovu „Oernen“ (orel) več golobov, katere izpušča med vožnjo z napisanimi poročili. Vjeli so dne 22. t. m. pri Soevde na Švedskem nekega goloba, ki je imel na nogi srebrn obroček in na perutih napis „Severni tečaj 142, W 47 62. Sumi se, da ta golob ni prišel od Andreeja.“

Röntgenove žarke so začeli v Parizu uporabljati pri carinskem uradu. Dobro je to, da carinarjem ne bode več treba razvezovati vreč.

Kako plačujejo socijalni demokrati svoje delavce? Z Luksemburškega prihaja zanimiva novica, da propadajo socijalno-demokratski obrtni zavodi. Saj družega tudi ne zaslužijo. Uboge delavke so plačevali v teh tvornicah po 19 vinarjev na dan. Godilo se je tudi tu tako, kot povsod drugod, kjer soc. dem. vladajo. Nekateri zvitni in zlobni voditelji obogatijo, delavci so pa na slabšem, nego kjer koli drugod. Vsaka bolniška blagajna, kjer socijalisti gospodarijo, kmalu zaškriplje. V Pragi je bilo v nji 90.000 gl. rezervnega zaklada, dokler je niso socijalisti v roke dobili. Ti so nastavili svoje sodruge pri nji, jih mastno plačevali za njihove agitacije in sedaj ima blagajna 40.000 gl. primanjkljaja. — V Avstraliji so uredili socijalni demokratje poljedelske občine po svojih načelih, ki so sedaj popolnoma propadle. Slabo so delali, dobro živeli in tako so srečno nasekali šestkrat toliko dolga na svoja posestva, kot so bila ista vredna. Kdor ni na glavo padel, mora iz takih dogodkov vendar izprevideti, da vsa soc. demokracija ni družega, nego gola sleparija.

Oklic slovenskim abiturijentom!*)

Akad. društvo „Slovenija“, katera vže 57 tečajev združuje slov. akademike na Dunaju, Vas vabi, da postanete njeni člani.

Društvo Vam ponuja na izbero domačih in tujih časopisov in leposlovnih listov (skupaj 52 po številu) tudi njegova knjižnica je bogato založena (šteje blizu 2000 zvezkov). Vže v preteklem letu so se osnovali v področju „Slovenije“ strokovni klubi, v katerih se člani iste stroke skupno pripravljajo za svoje delo v domovini, in v katerih se popolnjuje še sem ter tja pomembna terminologija.

Tako se je oživil po nekaj letih tudi slovensko zabavni klub.

Kako plemenit in vzvišen namen ima naše društvo, pričajo pravila sama, iz katerih naj navedemo tukaj le sledeče točke:

§ 1. Namen društvu je, biti duševno in zabavno središče slov. visokošolcev na Dunaju in gojiti dijaški živelj med svojimi člani.

§ 2. Sredstva v ta namen so: društveni shodi, seje, zabavni večeri, veselice, izleti, znanstvena in leposlovna predavanja, gojenje glasbe, društvena čitalnica in knjižnica.

§ 4 a). Redni člani morejo biti le slovenski slušatelji dunajskih velikih šol za časa svojih ukov.

§ 5. Vsak redni član ima pravo, da se udeležuje vsakoršnih društvenih shodov in sej, na občnem zboru stavi predloge in resolucije, interpeluje predsednika ali odbor, debatuje, voli in se da voliti ter pohaja čitalnico in uporablja društveno knjižnico.

Tovariši! Vstopite v naše društvo in omočite, da bo kos svojim nameram! Na svidenje na Dunaju!

Za odbor slov. akad. društva „Slovenije“:

jur. Metod Dolenc l. r. phil. Ant. Jeršinović l. r.
t. č. predsednik. t. č. tajnik.

*) Kdor želi pojasniti, obrne naj se do predsednika jur. Metoda Dolenca (Grm, Novo Mesto), ali pa do dr. phil. V. Kušarja (Dunaj VIII. Lederergasse 20.).

Poziv!

Oni gg. dijaki, naši somišljeniki, ki se žele udeležiti sestanka krščansko mislečih dijakov dne 28. t. m. v Ljubljani in še nišo prejeli vstopnic, oglasijo se naj za nje pri vet. med. Fr. Černe tu, Ljubljana, Cesta v mestni log št. 3.

Pripravljalni odbor
za sestanek krščansko-mislečega dijaštva.

Pleskarska in lakirarska obrt Josipa Makovca

Breg št. 20. LJUBLJANA Breg št. 20.

se priporoča spoštovanemu p. n. občinstvu za prevzemanje vseh v njegovo stroko spadajočih del, kakor v mestu tako na deželi

zlasti vseh novošegnih vrst lesa s prosto roko imitovanih.

Točno in solidno izvrševanje, pri uporabi najboljšega materiala in po kolikor mogoče najnižjih cenah.

Brata Eberl,

Ljubljana, Frančiškanske ulice št. 4.

Pleskarska mojstra
c. kr. državne in c. kr. priv. južne železnice.

Slikarja napisov, stavbinska in pohištvna pleskarja.

Tovarna za oljnate barve, lak in pokost.

Zaloga originalnega karbolineja.

Maščoba za konjska kopita in usnje.

Alojzij Večaj,

pečarski mojster v Ljubljani,

Opekarska cesta št. 51.

priporoča svojo izborno zalogo vsakovrstnih

pečij iz glinaste snovi

od najprostejših do najfinejših ružave, zelene ali bele barve. Izdeluje na željo tudi peči v poljubni drugačni barvi.

Natančno izvršuje naročila na štedilnike ter jamči za vse svoje izdelke jedno leto.

— Cene nizke. —

Alojzij Lenček,

stavbeni in galanterijski klepar,

LJUBLJANA, Sv. Petra cesta št. 21.

se priporoča slavnemu občinstvu v Ljubljani in na deželi za vse v njegovo stroko spadajoča dela.

Zagotavlja najsolidnejšo postrežbo in zmerne cene.

Razglasilo.

Podpisano mestno županstvo naznanja, da se bodo vršili od sedaj najprej v Novem mestu (Rudolfovem) na Dolenjskem ob vsakem sejmu za govejo živino tudi

konjski sejmi,

in sicer:

- 1.) vsak prvi ponedeljek vsakega mesca (ako pade na tak ponedeljek praznik, vrši se sejm prihodnji ponedeljek), toraj 12 sejmov; nadalje ob vsakem letnem sejmu, kakor:
- 2.) januarja v torek po sv. Antonu;
- 3.) aprila v torek pred sv. Jurjem;
- 4.) avgusta v torek po sv. Jerneju;
- 5.) oktobra v torek po sv. Lukežu;
- 6.) decembra prvi torek v adventu;

Prvi konjski sejm bode torej

☛ dne 2. avgusta 1897. ☛

kot prvi ponedeljek meseca avgusta.

Prerejeno je za te sejme vsestransko pravno in prostorno novo sejmišče tik državne ceste za novomeškim pokopališčem s posebnim dohodom in posebnim odhodom kakor tudi poskuševališčem za konje na sejmišču samem.

Mestno županstvo v Novem Mestu,
dne 10. julija 1897.

Župan:
dr. Schegula.

Slovenci!
Pristopajte slovenskemu pla-
ninskemu društvu!

Janez Jax

Ljubljana, Dunajska cesta 13.

priporoča svojo veliko zalogo

šivalnih strojev

in

strojev za vozarenje.

(biciklov, velocipedov.)

Ceniki franko na razpolago.

L. Mikusch,
Meštal trg št. 15

priporoča

svojo bogato zalogo vsakovrstnih
dežnikov in solnčnikov

po najnižji ceni.

VIZITNICE

priporoča

J. Blasnikova tiskarna
v Ljubljani.

Najboljši
fabrikat!

I. kranjski
laneno-oljnati firnež.

I. kranjsko

čisto laneno olje.

Siccativ-firnež (sušilo)

priporoča najcenejše

26-6

Adolf Hauptmann,

I. kranjska tovarna oljnatih barv, firnežov,
lakov in kleja v Ljubljani.

Razpis službe.

Na gospodinjski šoli, ki se sedaj v Ljubljani snuje za malo-
meščanske in delavske kroge, treba bode v prvi vrsti

☛ voditeljice, ☛

ki bode dekleta navajala umno in varčno gospodinjiti, zlasti v kuhinji. Želeti je, da bode dotična voditeljica imela poleg gospodinjske tudi več ali manj vzgojevalne izobrazbe. Praktično znanje za takšen poduk pa si pridobi v sličnih šolah, na pr. na Dunaji, kamor jo poprej pošlje društvo „Gospodinjska šola“. Dama, ki bi imela veselje, voditi tak zavod (nastop proti koncu tega leta, plača po dogovoru), izvoli staviti svojo pismo ponudbo, iz katere bode razvidno nje dosedanje izobraževanje ali službovanje, najkasneje do 10. avgusta t. l. pri podpisnem.

V Ljubljani 16. julija 1897.

Dr. Danilo Majaron,
advokat v Ljubljani.

Ignacij Čamernik

kamnosek,

v Ljubljani, Poljske ulice 28.

Priporoča se prečastiti duhovščini za vsa

kamnoseška cerkvena dela

oltarjev, prižnic, obhajilnih miz i. t. d.

Ima tudi lepo zalogo raznovrstnih

nagrobni spomenikov

preskrbljuje na željo cele rabe.

Priporoča se tudi stavbinskim mojstrom in hišnim posest-
nikom za vsa stavbina dela iz trdega kraškega kamna, katera točno, so-
lidno in po nizkih cenah napravi.

Brezplačno izdeluje narise, napravljiva obrise za cerkvena in stavbina dela.

Kupčijsko naznanilo.

Podpisani usojajo se slavnemu občinstvu javiti, da se bode

velika mesarska obrt

dné 11. t. m. zamrlega gospoda Ivana Jagra v jednaki
meri in z nespremenjenimi sredstvi

nadaljevala

in slav. občinstvu tudi v prihodnje dobro in solidno postreglo.

Z odličnim spoštovanjem

Ivana Jagra dediči.

V Ljubljani, dné 14. julija 1897.

Conc. asekurančni bureau Fr. Drenik

☛ v Ljubljani. ☛

Slavna ces. kralj. deželna vlada je meni podpisanemu, z
odlokom z dne 12. maja t. l., št. 4410, podelila koncesijo za
ustanovo asekurančne pisarne s pravico:

Posredovati in sprejemati zavarovalne ponudbe vsake stroke,
to je: proti elementarnim škodam, za življenje, nezgode itd.;

zastopati zavarovalne družbe in zavarovance v slučajih
škod in drugih zadevah;

strokovno izvrševati zavarovalne ponudbe za premakljivo
imetje in stavbe vsaktere vrste;

škode pregledati, oceniti (likvidirati), za asekurančna
društva, ali mej njimi in strankami posredovati.

V obsegu predstojecih pravic pričnem delovati ter se pri-
poročam z vsem spoštovanjem

Franc Drenik,

Kongresni trg št. 3—II.

F. P. VIDIC & Co. v Ljubljani

ponujajo po najnižjih cenah vsakokoli množino

zidarske opeke,
zarebane strešne opeke (Falzziegel)

(izdelane iz najbolje znane Vrhnjske gline) z zraven spadajočo

stekleno zarezano opeko in strešnimi okni iz
vlitega železa

lončene peči in štedilnike

(lastnega izdelka)

☛ **Roman-cement** ☛

Dovški Portland-cement

kakor vse v stavbino stroko spadajoče predmete.

Najnižje cene!!!